

Posudek oponenta disertační práce Mgr. Elišky Burian Lexové
“Konzumace pornografie a partnerská sexuální aktivita”
předkládané v roce 2024 na Katedře psychologie FF UK v Praze

I. Stručná charakteristika práce

Pornografie je v dnešním světě díky technologickému pokroku dostupná, mnoho lidí ji konzumuje nebo je ve vztahu s někým, kdo ji konzumuje. Výzkumy ukazují, že zatímco dříve to byla doména převážně mužů, v posledních desetiletích došlo k nárůstu konzumace i u žen a pornografie se tak ve větší míře stává i vztahovým tématem.

Některé starší studie považují pornografii za škodlivou aktivitu s nepříznivými dopady na sexuální spokojenost a romantické vztahy, nedávné studie naopak naznačují, že konzumace pornografie (zejména společná v páru) může být naopak pozitivní aktivitou s příznivým dopadem na partnerskou sexuální aktivitu. Zkoumání konzumace pornografických materiálů v souvislosti s dalšími aspekty a kontexty partnerské sexuální aktivity se tedy přímo nabízí.

Autorka rozvíjí svůj projekt magisterské diplomové práce a předkládá vlastní studii realizovanou prostřednictvím sběru dat pomocí online dotazníku. 1742 jednotlivců a 100 párů pak rozděluje do kategorií dle konzumace pornografie – společné konzumování, souhlasné a nesouhlasné solitérní a žádné. Tyto kategorie pak srovnává dle mnoha charakteristik, např. dle frekvence pohlavního styku, sexuální touhy, sexuální spokojenosti, sexuální komunikace a otevřenosti, intimity, závazku, nevěry nebo sexuálního experimentování. Do analýzy zahrnuje moderující faktory, např. pohlaví, stav vztahu, frekvenci konzumace pornografie, a dále kovariáty jako jsou věk a délka vztahu.

II. Podrobné zhodnocení práce a jejích jednotlivých aspektů

V první části autorka vymezuje základní pojmy své práce a zasazuje je do kontextů dosavadních výzkumů. Vhodně kombinuje citace klasických a kořenových prací s moderními výzkumy, doplněna jsou i statistická data velkých pornografických serverů, což je pro plnou orientaci ve stavu, kdy většina konzumace pornografie probíhá v internetovém prostředí, více než žádoucí. Práce se zdroji a literaturou je v celé práci na vysoké úrovni.

Následně stanovuje sedm hypotéz popisujících vztah různých způsobů konzumace pornografie v páru a konkrétních charakteristik sexuálního chování. Hypotézy jsou vystavěny logicky a tak, aby vyjasnily rozpory v dosavadních výzkumech, popřípadě přinesly poznatky, které zatím v oblasti zkoumání konzumace pornografických materiálů chybí.

V popisu nadstandardně velkého vzorku respondentů studie oceňují zejména podrobnou charakteristiku – již z této charakteristiky se dají vyvozovat zajímavé údaje (např. většinová nesouhlasná solitérní konzumace mužů vs. většinová souhlasná solitérní konzumace žen).

Design explorativně průřezové studie korelačního typu v podobě vlastního on-line dotazníku využívá osvědčených prvků dotazníků využitých různými výzkumníky v předchozích šetřeních, není však jejich prostou kopií a lze jej považovat za autorský a zdařilý. Úskalí a rizika metody internetového dotazníku a formy získávání respondentů prostřednictvím sociálních sítí jsou dostatečně popsána, a to včetně etických hledisek.

Dotazník samotný je vystavěn velmi robustně a ze získaných dat lze do budoucna vytěžit mnohem více, nad rámec zkoumaných hypotéz. Pro sexuální psychologii je to velmi cenný datový soubor. Komplexita a obsáhlost dotazníku může být na druhou stranu limitujícím faktorem studie. Ač se autorka cíleně snažila využitím Lži-škál eliminovat nezodpovědně vyplňující respondenty, zůstává otázkou, jak jsou schopni být zodpovědně vyplňující respondenti koncentrovat svou pozornost u 126té otázky. Ověření test-retestové reliability by zde bylo na místě.

Strategie analýzy dat je popsána stručně, leč výstižně, a uvedeny jsou zde všechny důležité parametry.

Na následujících dvaceti stránkách jsou podobně popsány výstupy statistické analýzy dat. Autorka předkládá zjištěné souvislosti, a to včetně vlivu sledovaných kovariátů, a vše dokládá na konkrétních datech s popisem využití statistické metody. Jedná se o extrémně rozsáhlý a cenný soubor výstupů.

V další kapitole, diskuse, jsou srovnávány hlavní výstupy práce s dosavadními výzkumy, jsou předkládána nejsignifikantnější zjištění včetně interpretací a autorka zde také komentuje potvrzení či vyvrácení hypotéz stanovených v úvodu práce. Ačkoliv obsahově je tato kapitola nesmírně zajímavá, výhrady mám ke strukturování, neb v informačně velmi bohatém jednodušším bloku se např. formální vyjádření ke stanoveným hypotézám snadno ztratí. Hypotézy jsou zodpovězeny, do další práce však autorce doporučuji pro lepší čitelnost a orientaci v závěrečných částech udržet formální členění textu, které bylo v předcházejících kapitolách skvělé.

Paradoxně nejslabší částí práce je pak popis využití výsledků výzkumu v praxi. Spíše okrajově a obecně zmíněné využití v rámci terapeutických intervencí a párového poradenství mi přijde málo ambiciózní, byla by obrovská škoda takto rozsáhlé a detailní poznatky více nevytěžit. Vřele doporučuji autorce do budoucna detailněji promyslet konkrétnější a cílenější využití získaných poznatků do konkrétní praxe různých aplikačních oblastí – vedle terapeutické sféry se dozajista nabízí např. pole osvěty a prevence, pedagogiky, médií, marketingu apod.

III. Závěr

Výše zmíněná výhrada nic nemění na tom, že se celkově jedná o velmi zdařilý výzkum v rámci disertační práce přinášející upřesňující pohled na konzumaci sexuálně explicitních materiálů ve vztazích, který obsahuje velmi obsáhlá a cenná data a zjištění.

Dotazy, které by měly zaznít v rámci obhajoby práce, nemám, namísto nich autorce držím palce a přeji hodně sil a energie v jejím dalším zkoumání v oblasti sexuální psychologie.

Předložená disertační práce **splňuje** požadavky kladené na disertační práci, a proto ji **doporučuji** k obhajobě a předběžně ji klasifikuji jako **prospěla**.